

Ivan Langerholz:

Šola lepega vedenja.

3. V šoli.

(Nadaljevanje.)

Ko začnete hoditi v šolo, pa pride med vas kak potepin — recimo mu: Karel — pa vam jame pripovedovati, kako je bilo ondaj, ko je še on hodil v šolo. Učil da se ni nič, bali so se ga pa vsi, še gospod učitelj. Pa kako je znal nagajati, pa ga nihče ni videl; drugi so bili pa kaznovani mesto njega. In take reči...

Nikar, mu, otroci, vsega ne verjemite. Tak Potepin Karel vam laže, kakor je dolg in širok. Rad bi znabiti videl, da tudi vi tako delate. Če ga boste ubogali in boste zato v šoli kaznovani, se vam bo pa smejal in norčeval se bo iz vas.

Rajši se ravnajte po tem, kar vam bo povedal glede lepega vedenja v šoli »Angelček«. To-le namreč:

Janez Zamuda skoro vsak dan zamudi šolo. Seveda ima pripravljenih skoro vsak dan tudi kopico izgovorov, da opere svojo zanikarnost. Samo tega noče nikoli priznati, da zamuja po svoji nerodnosti in lenobi šolo. Ali ste tudi vi taki? To bi ne bilo prav.

Pavel Srakoper in njegovi tovariši pa vpijejo v šolo gredé, da se vrane plašijo. Kadar je pa vprašan kateri teh Srakoperjev, pa odgovarja tako tiho in nerazumljivo, da ga niti najbližji učenci nič ne razumejo. Kaj šele gospod učitelj ali katehet! — Bratranec Srakoperjev, Miha Tepinec, bi se pa najrajši venomer pretepal gredé v šolo. Noben učenec nima skoro pred njim miru. Med učenkami sta pa najbolj jezični Klepetuljkova Micika in pa Vpijačeva Anica.

Ti pa, ljubi otrok, sédi v šoli mirno na svoj prostor, vzemi knjigo v roko in se pripravljaj na pouk. Če te kak součenec prosi pomoči, mu rad pomagaj in mu pokaži. Nevedne učiti je dobro delo.

Ko pa stopijo v šolo gospod učitelj ali gospodična učiteljica ali pa gospod katehet, jih pa učenci navadno pozdravite z znanim pozdravom: »Hvaljen Jezus!« Ne preveč vpiti ali vleči: »Hva-ljen --Je--zus!« To ni lepo!

Kako pa med poukom? — Za vzor vam bodi Janez Pozoren. Ta učenec vedno pazi, pa tudi vedno vse potrebno zna. Njegovi zvezki so kakor novi, njegova pisava je lična, vsaka knjiga brez madeža. Vse drugačen je pa Miha Raztresen. Zadnjič je bil nena doma poklican, da mora nadaljevati v berilu, kjer je prenehal njegov součenec. Ali je gledal, kje bi začel! »Kje pa smo?« je vprašal glasno in neotesano. Gospod učitelj so mu pa dejali, da mu bodo potem povedali, ko bo minula šola... Podobna je tudi Tončka Muha. Vsako mušico, vsakega pajka vidi, v knjigah ji je pa skoro vse tuje. Šepetavec Milka pa še precej zna, a misli, da mora svojo učenost prodajati tudi takrat, kadar ni treba. Brž, ko je kaka součenka v zadregi, pa ji izkuša skrivši pomagati. Ko bi bila to storila pred začetkom pouka, bi bilo to prav lepo, prav hvalevredno; med poukom pa to ne gre. — Janez Navihan je pa spet druge vrste ptiček. Nalašč pove učencu, ki ne zna, kaj napačnega. Revež si seveda pomaga z Janezovo dobroto; Janez se mu pa škodoželjno posmehuje. To je pa še bolj grdo! — Mirko Prepisavček pa nič ne zna; šolsko nalogo pa še dosti dobro napiše. A gospod učitelj pravijo, da je Mirko podoben sraki s pavovim perjem. Kaj to pomeni?

Kadar si pa vprašan, moraš lepo stati! Če te pa pokličejo pred klopi, ali pa k tabli, se moraš gospodu učitelju nalahno prikloniti z glavo. Če so pa v šoli gospod nadzornik, se moraš pa prikloniti gospodu nadzorniku. Naš Jože Pokoren to prav lepo naredi. Oh, kakšen je pa Peter Neroda, kakšna Manica Štorklja! Saj že priropotata pred tablo tako, kakor bi grmelo za gorami.

Dorica Burja se pa vsak dan jezi, pa ne nase, ampak na druge. Enkrat je kriva gospodična učiteljica, da nič ne zna, drugič pa součenke, ki ji nočejo »pomagati«. Jaka Štor se pa sicer nič ne jezi; a da ničesar ne zna, so krivi vedno drugi. Enkrat sestra, ki jo mora doma pestovati; drugič kužek, ki se je bil izgubil, pa je moral iti ponj; tretjič starši, ki ga niso zjutraj poklicali... Vse drugačna je pa Olga Trpinčeva. Če zna, je dobro; če pa ne zna, pa vsaj ve, da je sama kriva, in tudi kazni voljno pretrpi. Andrejec Trdoglav nam je pa tudi všeč, ker vsaj stori, kar more. Prvi v razredu sicer ne bo nikoli, zastonj pa tudi ne bo hodil v šolo.

Slavko Tožanec pa, komaj pride v šolo, že dviga prste. Če ga gospod učitelj vprašajo, kaj hoče, ima pa polne usta tožbâ. »Ta-le mi je pa rekel...!« — »Grdinov se mi pa spakuje!« — »Novak mi pa nikoli ne da miru!« Kaj pa, če bi ti, Slavko, včasih še sebe zatožil? Ali ti pa smeš drugim nagajati, smeš druge zmerjati, se jim smeš spakovati? Te pravice si že dolgo časa prilastuješ. Če pa kdo drugi tebi kaj naredi, pa tožiš! Grdo je, če se součenci za prazen nič tožarijo. Le, če kdo res kaj hudega naredi, (če krade, druge pohujšuje, preklinja...) je potreben, da ga zatožiš. Pa moraš imeti priče, da je res, drugače rajši molči!

Dragica Hudoles pa toži samo tiste, na katere je jezna. Kogar ima pa rada, pa na vse molči in nič ne zatoži. Pa se menda še nikoli ni spovedala tega, kaj vse stori iz maščevanja in kako zna k grehu molčati. Dober otrok pa ravna drugače. Če moraš koga res zatožiti, ga zatoži le s tem namenom, da bi se tovariš poboljšal; če ne, rajši molči.

Zorko Kastrun pa ravna še drugače. »Le počakaj, ko bomo šli domov!« grozi svojemu tovarišu in potem tudi res sam z njim obračuna. Pa ne preveč usmiljeno. Kdo mu je dal to pravico? Nihče! Fant ne ve, da sme v šoli kaznovati le nekdo drugi. Ne ve? — Dobro ve, da ne sme, pa le narobe dela. Če je pa v šoli za tako ravnanje kaznovan, se pa drži, kakor da se mu je zgodila največja krivica.

Ob desetih in še večkrat imate v šoli kratek oddih. Takrat vzame Marko Polh svoj kos kruha in ga použiva z vso slastjo. Tonče Reven ga pa prosi za košček kruha, a zastonj. Ta trdosrčni Marko! Kako vse drugače pa ravna Angelica Imovič! Smili se ji Marica Bedenova, pa ji dá včasih polovico svojega kruhka.

Anica Naglič pa kar išče, kako bi se kregala s svojo sosedo. Brez prepira ne more živeti. Vsak teden je sprta z mnogimi součenkami, pa vsak teden z drugimi. — Šimen Meglič pa skrbno pazi, če ga gledajo gospod učitelj. Kadar misli, da je čisto varen, pa nastavi svojemu součencu nogo, da pade, ali da se vsaj spotakne. Drugače ga je sama svetost in ponižnost. Ali je to prav?

Kakšen bi bil pa ti najrajši?

O, vem, vsi vi bi bili radi dobri učenci, kakor je Janez Pozoren; usmiljeni, kakor je Angelica Imovič; ubogljivi, kakor je naš Jože Pokoren. Če je med vami

kakšna Olga Trpinčeva ali pa kakšen Andrejec Trdoglav, imata pa vsaj dobro voljo, da vse storiata, kar jima ukažejo v šoli.

Vsi bi bili radi dobri? Lepo je to! Starše in učitelje veseli, da vidijo na otrocih vsaj dobro voljo, četudi ni vedno najboljših uspehov. A kjer še dobre volje ni, tam je grenko delo in težke skrbi.

(Nadaljevanje.)

J. E. Bogomil:

Na letovišču.

Kaj pa je to? Na letovišču! Stavim, da ne veste vsi, kaj je to. Kakšen Ljubljčan bo že vedel? Ali pa še kateri v trgu in v večji vasi?

Letovišče!

Kadar se prično velike počitnice, takrat je navadno prav huda vročina. Vaši bratci in sestrice, ki hodijo v mestne šole, pridejo domov. Premožnejši Ljubljčanji, Tržačani in še mnogi drugi pa takrat tudi zapuste mesto in gredo ali na Bled ali v Bohinj ali pa kam drugam. Malo počit od večmesečnega truda. Marsikak meščan ima v tem kraju celo svojo hišo. Pravijo ji »vila«. Kraj pa imenujejo »letovišče«.

Tako vilo so imeli tudi Robičevi iz Ljubljane gori na Bledu. Tja so prihajali vsako leto na letovišče. Kako prijetni so jim bili tisti dnevi! Zlasti ondi ob jezeru je bilo silno prijetno gledati urne ribice, ki so švigale semintja za drobtinicami kruha, ki so ga jim otroci metali v vodo.

Pred desetimi leti so bili Robičevi tudi na Bledu. Ravno so se nekega dne ob jezeru igrali